

SPILLESTEDER I KØBENHAVN

af Inger Langgaard og Annemette Jensen

Ideen til denne artikel udsprang af den heftige musikdebat, som fandt sted i foråret 1979. Debatten førtes bl.a. i dagbladene, og den startede i denne omgang med, at Statens Musikråd tog initiativ til at oprette et Musik Informations Center (MIC), som skulle tage sig af oplysning og service for alle sider af dansk musikliv.

Initiativet udløste en voldsom protest fra rytmiske musikfolks side. De mente for det første, at det ville være tåbeligt at binde de i forvejen alt for få økonomiske midler, Statens Musikråd har til til en institution, de ikke fandt strengt nødvendig. For det andet mente de, at MIC bare ville blive endnu en institution til fremme af den etablerede musiks interesser, og skævhederne inden for dansk musikliv er i forvejen netop knyttet til de andre institutioner af den slags, f.eks. landsdelsorkestrene (se herom senere i bladet).

Debatten om MIC blev til en omfattende kritik af dansk musikpolitik og afslørede for offentligheden, hvilke rystende vilkår rytmisk musik i almindelighed eksisterer under. Meget typisk skete det netop i samme periode, at Musikcaféen i Huset - et af byens få spillesteder for levende rytmisk musik - blev truet af lukning p.g.a. kommunens uvilje mod at give økonomisk støtte til stedet. Sagen om Musikcaféen blev derfor en spydspids for den principielle kritik fra hele det rytmiske miljø.

Et indslag i radioudsendelsen "Musikmagasinet" i maj 1979 viste, at de fleste musikere bliver underbetalt i forhold til Dansk Musikerforbunds tarif. Derfor gav vi os til at se på de faktiske forhold i København, hvor vi bor, og undersøge årsagerne til underbetalingen.

Det blev til denne artikel, som er en kort beskrivelse af nogle spillesteder i byen samt en opsamling af nogle generelle tendenser. Desuden er den et forsøg på at forklare nogle af problemerne i forbindelse med spillestederne og nogle forslag til løsning af dem. Artiklen handler om, hvordan musikstederne drives, hvilken musik, der spilles, hvordan musikere betales, og hvordan stederne klarer sig økonomisk. Desuden er der lidt om, hvordan orkestrene bliver ansat, den såkaldte booking. Til slut beskriver vi sagen om Musikcaféen for at vise et eksempel på, hvor vanskeligt det er at drive et kommunalt musiksted i København. Historien om Musikcaféens skæbne fortæller også noget om, hvorfor der er så få spillesteder under kommunen. I Københavns kommune er der endnu ikke nedsat noget musikudvalg, som musikloven opfordrer til. Der findes intet kommunalt organ, der først og fremmest skal varetage musikinteresser. Administrationen af musikstederne er tilsyneladende fordelt lidt tilfældigt i kommunens forskellige afdelinger, og sagen om Musikcaféen afspejler den generelt nedladende holdning til rytmisk musik hos Københavns kommune.

"Jazzhuset Vingården"

Sted: Vingården ligger på Nikolaj Plads i det indre København og ejes i dag af tre personer i fællesskab. Jazzhuset åbnede under deres ledelse i september 1978 efter ½ års lukning. Der er ansat en mand til at passe baren. Man holder åbent alle ugens dage undtagen tirsdag, og der er plads til 140 mennesker.

Musik: Musikken, der spilles, er en blanding af traditionel jazz, swingmusik, moderne jazz og nu på mandage country & western/bluegrass. Endvidere afholdes søndagsmatinéer hvor en fast rytmegruppe på tre er engageret; folk kan så selv medbringe instrumenter og spille med. Søndag aften er der for tiden big band musik. Der trykkes et månedsprogram, så interesserede kan holdes underrettet.

Økonomi: På hverdagsaftener er det gratis at høre musik - til gengæld koster en øl 9 kr.. Fredag og lørdag er entréen på 10 kr.. Søndagsmatinéerne koster 15 kr. i entré. Der spilles musik kl. 21-01, og hver aften er der et beløb på 1100 kr. til rådighed til musikerlønninger, uanset hvor mange personer, der spiller med i band'et. Det vil reelt sige mellem 160 og 220 kr. pr. mand pr. aften. Til big band-musikere bliver det ca. 50 kr. pr. aften. Stedet får ingen tilskud, dog har man fra NDJF fået et tilskud til søndagsmatinéerne.

Booking: Der er ansat en person til at booke musikken.

"De 3 Musketerer"

Sted: De 3 Musketerer er et 9 år gammelt jazzhus på Nikolaj Plads, dør om dør med Vingården. Stedet ledes af ejerens datter og svigersøn, som varetager den daglige drift sammen med 6 deltidsansatte tjenere. Der er plads til ca. 300 personer, og der holdes åbent hver aften kl. 20-02 undtagen søndag.

Musik: Musikken er traditionel jazz af forskellig art, f.eks. er Ricardos Jazzmen en slags husorkester. Inden orkestret begynder, spilles bånd også med traditionel jazzmusik. I De 3 Musketerer spiller ca. 15 forskellige danske orkestre jævnligt, og herudover høres af og til udenlandske orkestre. Der trykkes et fjortendagesprogram, hvor de forskellige orkestre er annonceret.

Økonomi: Musikerne får mellem 180 og 230 kr. for at spille i 4 timer, afhængig af, hvor mange medlemmer orkestret har. Der er nemlig afsat 1260 kr. til musik pr. aften, og disse penge skal normalt indtjenes ved ølsalget, for publikum betaler kun entré fredag og lørdag. En øl koster 9,50 kr., og entréen er på 15 kr. De 3 Musketerer får intet økonomisk tilskud, stedet forrenter sig gennem baren og gav i 1978 et overskud på kr. 17.000.

Booking: Hvad musikken angår, bliver orkestrene hyret af "Inga Lindgren Music", og udgifterne hertil betales af De 3 Musketerer.

"Vognporten"

Sted: Vognporten er en jazzklub, der ligger i Huset i Magstræde. Den har eksisteret siden 1972 som forening med egne vedtægter og årlig generalforsamling. Der er valgt en bestyrelse på 7 personer og en musik-konsulent er ansat på fuld tid. Desuden er der ansat personale til at passe baren og entréen. Vognporten er en del af Københavns Ungdomscenter (KUC) og er således i kommunalt regi. Klubben har ca. 1200 medlemmer, som en gang om måneden får tilsendt et program samt "Vognportnyt" - et lille blad med artikler om orkestrene. Der er levende musik i Vognporten hver aften. Søndag eftermiddag, bortset fra sommerperioden, er der desuden matinéer, hvor nye unge orkestre bliver præsenteret. Der kan være ca. 300 mennesker i klubben - når gården tages i brug ca. 400.

Musik: Vognporten satser på at være et dansested - musikken er derfor udpræget dansemusik: mest swingmusik, men næsten lige så meget dixieland-jazz og også lidt blues og lidt bebop. De fleste musikere er danske, og kun få af orkestrene er professionelle, men af og til høres udenlandske solister. Der spilles fra kl. 21-01, fredag og lørdag dog til 1.30.

Økonomi: De musikere, der er medlem af Dansk Musikerforbund, får tariffen på godt 80 kr. i timen, men med dispensation fra forbundet, lønnes der kun for de 4 timer, der reelt spilles, dvs. 320 kr. pr. aften; normalt er mindstekravet på 5 timers løn. Musikere, der ikke er organiseret i DMF, får kun udbetalt kr. 260 pr. aften. De traditionelle jazzorkestre er ofte store - 7-8 musikere - så i Vognporten regner man med en musikudgift på ca. 65.000 kr. om måneden. Denne udgift dækkes hovedsageligt af entréindtægten, men noget af barfortjeningen tages til hjælp. Det koster mellem 5 og 15 kr. at komme ind i Vognporten for medlemmer og mellem 10 og 20 kr. for andre. Medlemskab af klubben koster 40 kr. pr. år. Vognporten løber rundt økonomisk ved hjælp af barindtægten med et over/underskud på ca. 10.000 kr på årsbasis. Det eneste tilskud er 20.000 kr. fra Tuborgfonden til et nyt flygel.

Booking: I langt de fleste tilfælde henvender musik-konsulentene sig til de ca. 50 forskellige orkestre, der i gennemsnit spiller hver 6-7 gange om året i Vognporten. Han udarbejder derefter et forslag til månedsprogram, der diskuteres i bestyrelsen.

MONTMARTRE

"Montmartre"

Sted: Jazzklubben Montmartre ligger i Nørregade ved Nørreport Station. Klubben har eksisteret under sin nuværende form siden 1977 og ejes af Kay Sørensen. Der er ansat nogle folk til at passe indgangen og de to barer. Montmartre holder åbent alle ugens dage undtagen søndag og mandag, hvor andre imidlertid tit lejer det temmeligt store lokale til koncerter og pladeoptagelser. Der er plads til ca. 600 personer.

Musik: I Montmartre høres mest moderne jazz, jazz-rock og avantgardemusik. De fleste orkestre her er professionelle, og der kommer tit kendte udenlandske musikere og spiller. Fredag og lørdag spilles tit mere traditionel dansemusik, og om natten er der diskotek, dvs. plader og bånd med moderne fusionsmusik. Montmartre udgiver et program for ca. en måned ad gangen, som sendes ud til alle, der beder om at få det.

Økonomi: Der er levende musik fra kl. 21 til 01, og det koster mellem 25 og 60 kr. at komme ind. En øl koster 10 kr., musikerne får normalt en fast løn på 400 kr. for en aften. Montmartre fik i 1978 tilskud fra Statens Musikråd på 120.000 kr. og fra Københavns kommune på 20.000 kr.

Booking: Der er ansat en programmedarbejder, der i samarbejde med nogle tilknyttede konsulenter lægger programmet og tager sig af informationsopgaver. Det er ham, der kontakter de musikere/orkestre, han gerne vil høre i Montmartre. Det sker også, at ukendte grupper tilbyder sig selv med et prøvebånd og får lov at prøve lykken en aften i klubben.

Huset

Magstræde 14

"Musikcaféen"

Sted: Musikcaféen ligger på 3.sal i Huset i Magstræde og har eksisteret i 3½ år med navnet Musikcaféen. Siden 1972 har Københavns Ungdoms Center, KUC, administreret Huset og dermed Musikcaféen, som i det daglige ledes kollektivt af Musikcafégruppen samt en halvdags musik konsulent - alle ansat af KUC. I Musikcaféen er der i dag plads til ca. 200 mennesker, og der er levende musik alle ugens aftener fra kl. 21.30 til 1.30.

Musik: Musikcafégruppens målsætning om "at bidrage til en udvikling af det alternative kulturudbud inden for ny rytmisk musik" prøver man at leve op til ved at engagere bands inden for alle genrer og former for ny eksperimenterende rytmisk musik, både professionelle og kendte grupper, halvprofessionelle og amatørbands (f.eks. har der i foråret været en del punk-bands på programmet). Repertoiret spænder over akustisk folkemusik, country, rock, funk/soul, latin, Jazz/rock, punk og temaaftener (f.eks. mandebevægelsens cabaret).

Økonomi: Langt de fleste aftener tager man 15 kr. i entré, nogle gange 20 kr.. Uanset entréindtægten får musikerne 400 kr. pr. aften. Kendte grupper lønnes med højst 5.000 kr. for en aften (se mere om Musikcaféens økonomi under Musikcaféens aften).

Booking: Musikcafégruppen vælger så vidt muligt musik i fællesskab men administrationsarbejdet i forbindelse med programlægningen varetages af konsulenten. Mange ukendte grupper sender prøvebånd ind til Musikcaféen, men p.g.a. tidnød, er ventetiden ofte lang, før de kan sættes på programmet.

"Loppen"

Sted: Loppen ligger på Christiania og har til huse i den store fredede bygning ud mod Prinsessegade. Loppen køres i dag af en kollektivgruppe - loppegruppen - der tager sig af alt vedrørende driften. På en aften med fuldt hus kan der være 500-600 mennesker, og der holdes åbent fredag og lørdag, dog ikke i sommerperioden.

Musik: Der spilles jazz, rock, elektrisk jazz/rock, latin, fri rytmisk m.m. på Loppen og om onsdagen afholder "Musik & Lys" jam-sessions, hvor alle kan være med. Orkestrene er en blanding af professionelle bands, halvprofessionelle og amatørbands.

Økonomi: I dag koster det 10 kr. at komme ind og høre musik fra kl. 21.30 til 1.30. Entréindtægten går til musikerne, dog fratrukket 300 kr. til andre af Christianias aktiviteter og 150 kr. til annoncer. Det vil i realiteten sige, at hver musiker ofte går hjem med 400-500 kr. efter en aften med 300-400 gæster. Det siges, at man som musiker aldrig går hjem med en løn, der ligger under tariffen. Overskuddet på bar-driften går til at lønne loppegruppen, som foruden alt det praktiske arbejde også sammensætter månedens program.

Booking: Booking'en foregår dels ved at grupperne ringer og siger, de gerne vil spille, og dels ved at loppegruppen kontakter de bands, de kunne tænke sig at præsentere.

"Sækkepipen"

Sted: Sækkepipen er et 5 år gammelt værtshus på hjørnet af Nørrebrogade og Fælledvej og ejes af en forhenstående "roadie". I juni 1979 startede man et forsøg på at gøre stedet til et spillested for rytmisk musik. Der er plads til ca. 80 mennesker i Sækkepipen, og der spilles musik torsdag, fredag og lørdag.

Musik: Da Sækkepipen musikalsk set er så nyt, er det svært at sige noget generelt om musikken, også fordi det fortrinsvis er 'vennerne', der har spillet. Men indtil nu har irsk/skotsk folkemusik, country, traditionel folk-music og jazz/rock-genrerne været præsenteret.

Økonomi: På hverdage fungerer Sækkepipen som almindeligt værtshus, men torsdag, fredag og lørdag koster det 10 kr. at komme ind. Disse entrépenge går til musikerne, dvs. der bliver ca. 160 kr. pr. person for 4 timers musik. Sækkepipen modtager ikke noget økonomisk tilskud.

"Vognhjulet"

Sted: Vognhjulet er en folkemusikklub på Nørrebro i Thorsgade 67. Klubben har eksisteret i 5 år, og der er åbent hus hver aften fra kl. 20 til o2 undtagen mandag. Der kan være ca. 200 gæster i Vognhjulet. På fredage og lørdage er der ofte fuldt hus, og på de fleste andre dage kommer der ca. 50 stamgæster.

Musik: Der er levende musik på alle åbningsaftener, og det er hovedsagelig dansk folkemusik, både spillemandsmusik og country & western, men også enkelte udenlandske grupper eller solister. Mange af de danske grupper er kommet i Vognhjulet siden klubben startede og spiller der stadig jævnligt. En gang imellem er det endvidere "Singer's Evening", som ledes af en vært.

Økonomi: Det koster 25 kr. pr. halvår at være medlem af klubben, og der er som regel fri entré tirsdag, onsdag og torsdag, hvor det ofte er små eller ukendte grupper, der spiller. Fredag, lørdag og søndag varierer entréprisen fra 10-15 kr. normalt til 25 kr. for de dyre grupper. Musikerne skal nemlig hovedsageligt lønnes af entréindtægten, selv om der aftales i hvert tilfælde med de enkelte grupper, hvor meget de får i løn. Lønnen ligger som regel på 250-400 kr. pr. musiker for en aften. Klubben tjener sine penge på baren, hvor en øl koster 8 kr. Omsætningen er på ca. 1 mill. kr. pr. år, men fortjenesten anvendes til husleje, vedligeholdelse og nyt inventar. Klubben får intet tilskud af nogen art. Klubben giver således intet overskud, den drives på hobbybasis gennem 2½ år af ejeren, hans kone og søn samt nogle frivillige.

Booking: Det er ligeledes et medlem af klubben, der tager sig af at engagere musikerne. Der er mange henvendelser fra grupper, som vil spille i Vognhjulet, og programmet fastlægges for et par måneder ad gangen.

"Purple Door"

Sted: Purple Door er en folkemusikklub, der holder til i det gamle Fiolteaters lokaler i Fiolstræde 28. Klubben har eksisteret i 10 år og ejes af den amerikanske musiker og portrætfotograf Jo Banks, der driver klubben som sin hobby. Når der er fuldt hus som på fredag aftener er der ca. 80 gæster.

Musik: Klubben fungerer som et levende musiksted hvor både erfarne og uerfarne musikere får lejlighed til at spille. Søndag aften er altid 'Singer's Night' hvor alle er velkomne til at give et nummer. Det kan også lade sig gøre om tirsdagen efter aftale med de folkemusikere, der er på programmet. Der spilles imidlertid også anden musik i Purple Door: fredag er der soul/rock musik og om lørdagen som regel jazz eller jazz/rock.

Økonomi: I den daglige drift giver baren en lille fortjeneste - en øl koster 7,50 kr. -, men musikerne må betales udelukkende af entréindtægten. Entréprisen varierer fra 2-10 kr. (fredag og lørdag), så selv om Purple Door betaler momsafgiften, bliver musikernes løn ikke ret høj. Klubben fik i 1979 et lille driftstilskud på 4.000 kr. fra Statens Musikråd, hvorimod ansøgning om et nyt klaver og lønninger til 3 faste musikere i aften om ugen blev afslået.

Booking: Det er aldrig klubben, der beder nogen om at komme og spille. Musikere henvender sig altid selv, og i mange tilfælde er det musikernes egne venner og bekendte som kommer for at lytte.

Sommerunderholdning i København

Københavns kommune har igennem 9 år arrangeret sommerunderholdning i byen med forskellige former for musik og teater. Arrangementerne foregår i juli og august måned, fortrinsvis i fri luft på pladser og gader i den indre by samt i parker o.l.. Der er gratis adgang med få undtagelser.

Der er rytmisk musik i byen flere gange om ugen sommeren igennem, og alt i alt spiller ca. 50 forskellige orkestre. Kommunen, dvs. Magistratens 1. afdeling, sørger for at annoncere arrangementet, stille en scene op, skaffe forstærkeranlæg og evt. rydde op bagefter.

Det er hovedsageligt dansemusik, der sættes på, og i godt vejr er der ofte flere hundrede mennesker til stede. I mange tilfælde er det de rytmiske musikorganisationer, der tilrettelægger den rytmiske sommermusik - booker orkestre, lægger program, afholder lønudgifter m.v. - men følgende arrangementer står kommunen selv for:

Asfaltbal på Amager Torv på torsdage fra kl. 20 til 22.30. Her spilles hovedsageligt traditionel jazz-musik, men også dansk beat.

Jam sessions på Nikolaj Plads hver lørdag kl. 16-18. Der ansættes 4-5 musikere som værter til at sætte igang, men ideen med disse jams er, at folk selv kommer med deres instrumenter og spiller sammen.

Folkemusik i Nikolaj Kirke og på Gråbrødre Torv på forskellige dage.

Spillemandsmusik på Nikolaj Plads og i Kongens Have på torsdage i juni måned.

Magistratens 1. afdeling modtager mange henvendelser fra grupper, der gerne vil spille de nævnte steder. Heraf hyres hovedsageligt kendte grupper, som er sikre dansesucceser. Der er ingen fast lønpolitik, de optrædendes løn varierer efter kassebeholdningen og musikernes krav. Det samlede budget er på 1,2 mill. kr. for hele sæsonen, og omkostningerne i forbindelse med et af de nævnte musikarrangementer anslås til ca. 6000 kr.

Desuden finansierer Københavns kommune Jazzmobile-koncerter, der imidlertid organiseres af Det danske Jazzcenter. Det er friluftskoncerter med forskellig slags jazzmusik. De foregår hver mandag to forskellige steder i byen, hvor det samme orkester spiller henholdsvis kl. 19 og 21. Jazzcentret henvender sig selv til de pågældende orkestre og forsøger i sammensætningen af programmet at dække alle genrer inden for jazz. Kommunen dækker alle Jazzcentrets udgifter til administration og praktisk arbejde i forbindelse med koncerterne samt løn til musikkerne, der lønnes med musikerforbundets tarif.

Foreningen Musik & Lys arrangerer beatkoncerter i Amager Strandpark i samarbejde med musikforeningen 5-øren og i Fælledparken i samarbejde med restauratøren. Til disse arrangementer yder kommunen intet økonomisk tilskud, men hjælper ved at sætte scene op og rydde op efter koncerten. I Amager Strandpark spiller den samme gruppe i 4 timer hver lørdag eftermiddag og i Fælledparken spiller to grupper hver i to timer søndag eftermiddag.

Det fremgår af gennemgangen, at musikernes løn varierer meget på de forskellige musiksteder. Der er eksempler lige fra 50 kr. til 1000 kr. for 4 timers arbejde. I de fleste tilfælde er der dog tale om en grel underbetaling i forhold til Dansk Musikerforbunds tariffer. Der er forskellige grunde til denne underbetaling, men den væsentligste er nok holdningen til musikken ikke blot hos spillestedsindehaverne, men også hos publikum, hos musikkerne og ikke mindst hos de bevilgende myndigheder.

Langt de fleste af de nævnte spillesteder er privat ejede, kun 2 er kommunale, og de administreres endda af KUC, en selvejende institution, som også

har økonomiske begrænsninger. På det frie marked er konkurrencen hård, et musiksted skal kunne svare sig, og derfor følger indehaverne i mange tilfælde intet ansvar for at betale musikkerne ordentligt. Det er ingen fed forretning at drive et levende musiksted. Der er mange udgifter - lydisolering, indretning af scene, administration, husleje, annoncer, løn til personale og musikere etc., mens indtægten kun består af entré og salg af drikkevarer. Kun i få tilfælde gives der offentlige eller private tilskud.

Alt dette forklarer, hvorfor der er så få spillesteder og deriblandt næsten ingen, der betaler en ordentlig løn. Desuden har hvert spillested ret snævre grænser for, hvilke musikgenrer, der spilles f.eks. rock, moderne jazz, traditionel jazz eller folkemusik; derfor er der kun 2-3 steder i byen for hver genre. Hvert musiksted har sin egen specielle stemning, bl.a. afhængig af om det er hel-, halvprofessionelle eller amatørmusikere, som spiller, og fordi forskellige musikgenrer tiltrækker forskelligt publikum. Udadtil ligner musikstederne hinanden - de er alle værtshuse, der lægger op til dans, og de fleste steder holder til i forholdsvis små lokaler, der er indrettet som hyggelige huler med lave lamper og med blomster på små borde. Det giver en afslappet dagligstueforfølelse, der er forskellig fra den stive koncertform.

Denne lighed forklarer holdningen hos myndighederne (Statens Musikråd og Københavns kommune), som tilsyneladende opfatter rytmiske musiksteder som ligegyldige værtshuse med lidt underlødigt underholdning eller baggrundsstøj i modsætning til diverse steder med klassiske musikarrangementer. Myndighederne mener, at disse værtshuse skal drives med økonomisk fortjeneste som formål, og at de

ikke er værd at poste offentlige midler i. Desuden eksisterer der en myte om, at rytmiske musikere aldrig bestiller noget seriøst og bare spiller for deres fornøjelses skyld. Myten bunder bl.a. i, at rytmisk musik ikke er anerkendt som et håndværk, det tager mange år at lære, og at den tid og de penge, en rytmisk musiker må bruge for at kunne gøre sit arbejde, ikke regnes for noget. Der findes nemlig ingen etableret uddannelsesinstitution for rytmiske musikere endnu, så de må selv bekoste dyre privattimer. Derudover skal der købes instrumenter og forstærkeranlæg, som er en forudsætning for at kunne spille elektrisk musik - ofte for ca. 30.000 kr. - samt skaffes et velisoleret øvelokale, tit til en ret høj husleje.

Foruden alt dette forberedende arbejde er der en stor indsats at gøre, når et orkester først har fået et job: Musikerne skal transportere anlæg, stille det op, holde lydprøve, spille i 4 timer, pakke sammen og slæbe anlæg og instrumenter tilbage - alt i alt ofte 10-12 timers arbejde på en nat. Alligevel bliver musikerne normalt spist af med en alt for lille løn, der er helt utilstrækkelig at leve for. Ingen spillesteder giver konsekvent transportgodtgørelse, så udgift til transport skal fraregnes lønnen, der normalt også bliver beskattet som B-indkomst. Til sammenligning kan det bemærkes, at det personale, der er ansat til at sælge øl m.v. i de fleste tilfælde får en normal timeløn.

Disse forhold skyldes den opfattelse, at musik er hobby, som musikere dyrker for deres egen fornøjelse og ikke for penge. Det er ganske vist rigtigt, at musikerne almindeligvis holder meget af at spille, og at det vigtigste for dem er at spille for andre og få respons på deres arbejde. Men når de tilbringer hovedparten af deres tilværelse med musik, bør de også kunne leve af det.

Opfattelsen af at musik er en hobby er også udbredt blandt publikum. Mange musikbrugere tager levende musik som en selvfølge og er uvillige til at betale høje entrépriser for at danse eller lytte til levende musik. Det går ud over musikerne, da det som regel er entréndtægten, der skal betale musikerlønningerne. På hverdage tages der f.eks. overhovedet ingen entré på Vingården og i De 3 Musketerer ud fra den erfaring, at publikum ellers holder sig væk. Derimod betaler publikum gerne høje ølpriser - for ikke at tale om, hvad man betaler for at gå i biografen eller på diskotek. Nogle spillesteder er derfor begyndt at overveje at spille båndmusik, inden orkestret starter og i pauserne for at overleve - enkelte steder sker det allerede. Musikken tiltrækker folk og skaffer indtægt ved ølsalg og evt. entré.

Holdningen til musik som hobby deles også af nogle musikere, og andre accepterer betingelserne imod deres vilje. Især traditionelle jazzmusikere er ofte fritidsmusikere med fast ansættelse i andre erhverv og ønsker ikke at leve af at spille. De alt for få spillesteder skaber stor efterspørgsel på jobs og stiller musikerne i det dilemma, enten at acceptere en for lav betaling eller blive hjemme med deres musik. Mangelen på jobs i den sidste tid, har forårsaget flere gruppers opløsning, for det er af afgørende betydning for en musiker, at komme ud til et publikum med sin musik. Det er den udfordring, der udvikler, og det er derfor forståeligt, at unge ukendte amatørgrupper benytter enhver lejlighed til at spille ude, uanset lønnen.

Sådan som booking af orkestre til de forskellige spillesteder fungerer, er der nemlig specielt få muligheder for uetablerede navne. Der findes 3 former for booking:

1. en ansat agent henvender sig til de orkestre, han vil høre, f.eks. Vingården.
2. en agent henvender sig til nogle grupper, men modtager også tilbud fra ukendte grupper på deres eget initiativ, f.eks. Musikcaféen.
3. grupper henvender sig helt på eget initiativ, f.eks. Purple Door.

Den første type er dog det mest almindelige, og det betyder, at man enten skal have gode forbindelser eller allerede være populær for at få noget at lave.

Alt i alt kræver det nogle forandringer, før den levende rytmiske musik får rimelige eksistensvilkår. Der er et stort behov for den både blandt musikere og publikum - på fredage og lørdage er der overfyldt de fleste steder og på hverdage også, når de kendte grupper spiller. Derfor er det grotesk, at rytmiske musikere har så dårlige arbejdsbetingelser.

Der må oprettes flere spillesteder, og de må støttes økonomisk af stat og kommune, så musikerne kan sikres et eksistensgrundlag. Man kan f.eks. pålægge diskoteksmusik en afgift, som skal støtte den levende musik direkte. Der må etableres et statsligt uddannelsessted for rytmisk musik samt bedre øvelokaler og mulighed for at låne instrumenter og anlæg hos staten.

Men alle disse forandringer forudsætter, at musikere slår sig sammen og stiller samlede krav til myndighederne. Det er kun et fåtal af alle musikere, der er medlem af DMF, men en fælles organisation er nødvendig for at kunne ændre holdninger hos sig selv og hos andre.

Som nævnt er der netop nedsat et samarbejdsudvalg i København bestående af rockmusikere og andre med rytmisk tilhørsforhold, så nu er grunden lagt for en bred centraliseret organisation for dansk rockmusik. Men ingen organisation fungerer godt uden mange og aktive medlemmer, så det kræver, at musikere engagerer sig og yder en indsats i en sådan organisation før den bliver slagkraftig.

MUSIKCAFESAGEN

Debatten om Musikcaféen har i dette forår været meget omfattende i de danske medier. Både radio og TV og diverse aviser og blade har behandlet sagen indgående, og debatten kulminerede med Marathonkoncerten, der er kommenteret andetsteds i bladet. Koncerten drejede sig imidlertid ikke specielt om Musikcaféen, der blot repræsenterer de rytmiske spillesteder i København og deres dårlige eksistensvilkår. Men i hele debatten om rytmisk musik har det været nyttigt at have et konkret eksempel at henvise til, og Musikcaféens skæbne er oplagt. Vi har derfor valgt at tage sagen op også i Modspil.

Musikcaféen har under andre navne haft en vanskelig tilværelse siden sin start, da Københavns kommune overtog Projekt Hus i 1972. I begyndelsen var der problemer med støjklager og for stort publikum, og siden Musikcaféen i 1975 blev etableret med kollektiv ledelse, har der jævnligt været uoverensstemmelser med KUC med hensyn til den musikpolitiske linje. Som før nævnt, drives Musikcaféen af KUC, en selvejende institution under kommunen, der ansætter de 10 medarbejdere, deriblandt musikkonsulenten, der varetager den daglige administration.

Indtil 1. december 1978 var musikkonsulenten ansat 40 timer om ugen. Da en ny konsulent blev ansat, blev stillingen imidlertid skåret ned til det halve, så årsbudgettet kunne holde. Begrundelsen var, at konsulenten nu kun skulle hyre orkestre og ikke tage sig af informationsopgaver på musikkontoret, fordi man ville oprette MIC, som bl.a. skulle varetage opgaver af den slags. Budgettet for 1979 var sat endog lavere end de faktiske udgifter havde været i 1978, fordi KUC ikke længere ville acceptere Musikcaféens underskud. Udgiften til musikerlønning

ger var i 1978 kr. 81.000 pr.måned i gennemsnit, men for 1979 havde KUC afsat 77.000 kr. til hver af de første 4 måneder og kun 70.000 kr. til hver af de sidste 8 måneder.

Disse økonomiske stramninger betød, at Musikcaféen ikke længere kunne betale musikerne den tarif, som er fastsat af Dansk Musikerforbund. Hertil foreslog KUC, at man enten kun hyrede grupper med få musikere for at spare penge, eller at man undværede levende musik nogle dage om ugen og holdt stedet åbent for andre aktiviteter, f.eks. billiard. Det var også en mulighed kun at hyre kendte populære grupper, som kunne skaffe stor entréindtægt, men alle disse ideer er stik imod Musikcaféens erklærede musikpolitiske holdning. Musikcaféen ønsker at være et levende musiksted, hvor også uerfarne orkestre og grupper med ny, ukendt musik har mulighed for at spille for andre på lige fod med de etablerede grupper. Dette kunne lade sig gøre økonomisk, så længe KUC accepterede et underskud, fordi de kendte grupper modtog et maximumhonorar på kr. 5000, og resten af indtægten fra de 'store' dage delvist dækkede underskuddet på de 'små' dage, så alle musikere altid fik mindst tariffen udbetalt.

Stramningerne i budgettet for 1979 betød desuden, at administrationsarbejdet bl.a. booking og oplysende virksomhed, ikke kunne udføres tilfredsstillende med kun én halvtidsmusikkonsulent. Der var brug for en halvtidskonsulent mere til at tage kontakt med alle de ukendte orkestre, der henvender sig for at spille i MC, og som man ikke så gerne vil hyre uden nærmere kendskab. På den måde blev Musikcaféens kulturpolitiske målsætning gennemhullet - nemlig at bidrage til en udvikling af det alternative kulturudbud inden for ny rytmisk musik.

I foråret 1979 så det således sort ud for Musikcaféen. Det var nemlig ikke muligt at skaffe penge fra andre instanser, da KUC, som er den formelle og juridiske ejer af Musikcaféen, havde taget en politisk beslutning om ikke at ville søge tilskud til musik. Som det fremgår af omstående oversigt, forvalter KUC fortrinsvis mødelokaler og sportshaller og er ikke specielt kulturelt orienteret.

På trods af talrige opfordringer fra Musikcafégruppen i løbet af foråret om at søge tilskud i henhold til musikloven hos staten, Københavns amtskommune og Københavns kommune, sendte KUC ingen ansøgninger. Dette skyldtes muligvis interne stridigheder i kommunen: For det første viste det sig, at staten kun kan yde støtte af betydning til kommunale institutioner, hvis kommunen også giver tilskud. For det andet kan institutioner under en af magistratens (Københavns kommunes udøvende instans, se skitsen) afdelinger ikke yde tilskud til institutioner, der forvaltes af andre af magistratens afdelinger. KUC sorterer under overborgmesterens

afdeling af magistraten, som bl.a. administrerer fritids- og ungdomsaktiviteter, f.eks. sportshaller, men støtte til kulturelle formål skal søges hos magistratens 1. afdeling.

Hvad angår private organisationer, havde Den danske Jazzkreds faktisk tilbudt Musikcaféen kr. 30.000, men da KUC ikke så sig i stand til at offentliggøre regnskaberne og dermed give garanti for hvad beløbet ville blive brugt til, kunne pengene ikke udbetales.

Som en sidste udvej søgte Musikcafégruppen i april måned om at lade musikdriften blive en selvejende institution. På denne måde kunne Musikcafégruppen selv søge offentlige og private tilskud, men måtte også selv løbe den økonomiske risiko, det er at drive en privat forretning. KUC afviste ansøgningen.

I løbet af sommeren foreslog KUC imidlertid et kompromis, som gik ud på, at Musikcaféens underskud for årets første syv måneder blev eftergivet (ca. 100.000 kr.), og at der til resten af 1979 bliver skaffet kr. 10.000 pr. måned til honorarudgifter ud over de kr. 70.000 pr. måned, som var anført på budgettet. Af disse ekstra penge kommer 30.000 kr. fra Statens Musikråd, som efter forårets heftige debat alligevel bevilgede et tilskud. Resten kommer muligvis fra amt og kommune - KUC forklarer ikke, hvorfra pengene pludselig dukker op.

Til gengæld må Musikcafégruppen med virkning fra 1. september 1979 acceptere nogle begrænsninger i forbindelse med orkestrenes ansættelse: Grupperne skal nu selv kunne vælge, om de ville aflønnes med Dansk Musikerforbunds tarif eller med den samlede entréindtægt, hvorefter 30% går fra til moms og til

KUC/Musikcaféen. Det betyder, at de kendte og populære grupper, der trækker et stort publikum til Musikcaféen kan tjene mange flere penge på en aften i Musikcaféen end en ukendt gruppe, og KUC's for-tjeneste bliver tilsvarende større.

Imidlertid er der sat en grænse for, hvor mange musikere, der kan aflønnes med tariffen, uanset hvor stor entréindtægten er, nemlig højst 7 musikere pr. aften fra København og højst 6 musikere pr. aften fra provinsen. Denne begrænsning går hårdt ud over de grupper med flere end henholdsvis 6 og 7 medlemmer, som på den måde bliver meget ringere stillet end andre.

Desuden er der den klausul, at to fredage og to lørdage om måneden skal der aflønnes efter tariffen. Dvs. at på netop de dage, hvor der kommer mange mennesker, og entréindtægten derfor er stor, får musikerne deres tarif, og resten går til KUC. Det kan få den konsekvens, at nogle kendte grupper ikke længere vil spille i Musikcaféen, da de kan få meget større honorar andre steder.

Musikcaféens medarbejdere er kede af at måtte acceptere disse begrænsninger. Muligheden for at "spille på døren" forstærker nemlig forskellen mellem de etablerede og de uetablerede gruppers vilkår. ligesom de musikere, som spiller i store grupper, som nævnt får dårligere betingelser end andre. Musikcafégruppen ønsker tværtimod at skabe lige vilkår for alle uafhængigt af økonomiske interesser. Gruppen opfatter nemlig den rytmiske musik, som spilles i Musikcaféen som et kulturfænomen, der dækker et kulturelt behov hos sit publikum. Ifølge en publikumsundersøgelse fra juni 1979 kommer folk overvejende i Musikcaféen for at lytte seriøst til musikken.

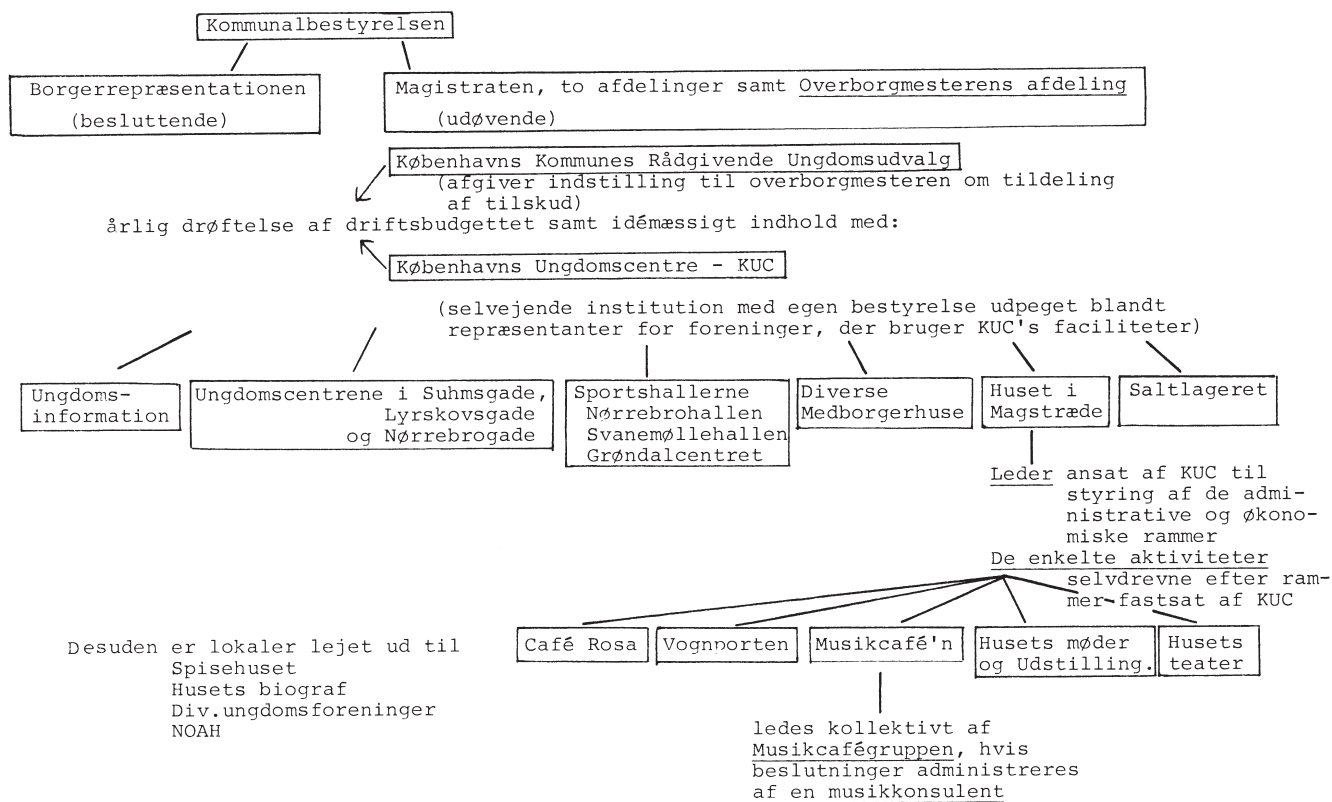
Heroverfor står KUC, der som ejer har et sidste ord at skulle have sagt. Det ser ud som om, KUC ser Musikcaféen og musikken der, som et kommercielt fænomen, en fritidsbeskæftigelse og en underholdning, der lige så godt kunne være af den ene som af den anden slags. Holdningen vises bl.a. i ønsket om, at stedet skal kunne betale sig og gerne give overskud på bekostning af næsten hvad som helst. I lange perioder har KUC vist stor uvilje mod at forhandle med Musikcafégruppen og mod at begrunde mystiske beslutninger, samtidig med at forretningsgangen i dette kommunale organ har været meget træg i sager omkring Musikcaféen. I dette forår var KUC endog parat til at lade Musikcaféen lukke, til trods for at den nævnte publikumsundersøgelse viste, at der er et temmeligt stort stam-publikum, som benytter stedet flere gange om ugen, og at der derudover er mange, som kommer i Musikcaféen, fordi de specielt kan lide stemningen dér.

Det er vanskeligt for Musikcafégruppen at drive et musiksted på et idealistisk grundlag, når den kommunale administrator ikke vil være med til det. De modstridende holdninger til rytmisk musik og til

ungsomsaktiviteter gør samarbejdet meget besværligt. Faktisk er det paradoksalt, at Musikcaféen som et musiksted forvaltes af KUC, der ikke vil give tilskud til musik. I det øjeblik Københavns kommune oprettede et musikudvalg, som musikloven op-

fordrer til, ville der sandsynligvis kunne skabes bedre betingelser for de få kommunale musiksteder. Der kunne forhåbentligt også oprettes nogle flere, så de nuværende ikke var så efterspurgt af musikere og af publikum.

SKITSE OVER ORGANISERINGEN AF KØBENHAVNS KOMMUNES UNGDOMSARBEJDE

APPENDIKS: Spillesteder for rytmisk musik i Århus

Det rytmiske musikmiljø i Århus adskiller sig fra det københavnske ved en langt bedre og stærkere faglig organisering. De rytmiske musikere står stærkt i Dansk Musiker Forbund, hvor de har ca. halvdelen af pladserne i bestyrelsen. De er desuden dobbelt organiseret i kraft af jazz/rock-musikerforeningen. Der eksisterer to vigtige organisationer vedrørende booking i Århus: "Samarbejdsudvalget for rytmisk musik i Århus" er en organisation af arrangører, og "Århus Musikkontor" er en organisation af århusianske musikere, der kører som en booking-central.

(Det har desværre ikke været muligt for os at gøre den århusianske oversigt lige så udførlig som den københavnske).

Vestergade 58

Ejer: Privat.

Åbent: Fredag, lørdag, søndag plus diskotek (også torsdag), musik fra kl. 23-03 (værtshuset åbent fra 22-05).

Musik: Rock - jazzrock - folkrock - (sjældent folkemusik) - både lokal og udenbys.

Entre: Ca. 20 kr.

Løn: Listeprisen (tariffen eller over), dog meget sjældent over 5000 kr.

Booking: Århus Musikkontor i samarbejde med restauratøren.

Tagskægget

Ejer: Selvejende institution.

Åbent: Alle dage undtagen søndage og mandage (hvor der dog kan være særarrangementer) fra 21-05.

Musik: Jazz - jazzrock - (sjældent folkemusik).

Entre: 15 kr., fredag og lørdag 20 kr.

Løn: Min. tariffen.

Booking: Max Hansen (leder).

Århus Musikteater og Teatercaféen

Ejer: Privat.

Åbent: Særarrangementer fra kl. 21-02.

Entre: 15 kr. og op.

Stedet fungerer som et udlejningslokale for de lokale musikere. Ukendte musikere spiller som regel på døren og afregner selv moms, Kodaafgift m.m.

Stedet kører også med kontrakt-arrangementer med listepriser. Ikke medlem af samarbejdsudvalget.

Booker selv.

Kælderen

Ejer: Privat

Åbent: Værtshus med faste arrangementer fra sept. til maj, fra kl. 21-01.

Musik: Folk

Entre: 10 kr. og op.

Løn: Ukendte bands som regel under tariffen.

Booking: Booker selv.

Æsken

Ejer: Privat.

Åbent: Almindeligt værtshus med særarrangementer.

Musik: Rock, folk.

Entre: 15 kr.

Løn: Tariffen.

Booking: Booker selv.

Huset

Ejer: Kommunalt.

Åbent: Særarrangementer fra kl. 21-24.

Musik: Rock, folk, jazz, cabaret.

Entre: Ca. 20 kr.

Løn: Der har været megen diskussion om Huset, idet det har fået et kommunalt tilskud, som fortrinsvis er gået til betaling af udenlandske og københavnske orkestre. Resultatet har været, at århusianske orkestre må spille på døren (bl.a. her i efteråret), hvilket ofte er synonymt med underbetaling.

Booking: Booker selv.

Musikcaféen - Lil' Johnnys Mund

Ejer: Selvejende institution.

Åbent: Hver fredag fra kl. 21-02.

Musik: Rock.

Entre: 15 kr.

Løn: 1500 kr. fast pr. aften (bands med over 3 medlemmer bliver således underbetalt).

Booking: Booker selv.

(Udarbejdet i samarbejde med Århus Musikkontor).